

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Hotărâre*din 21/09/2006*

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 585 din 24/08/2007

în Cauza Maszni împotriva României (Cererea nr.
59.892/00)CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
SECȚIA ÎNTĂI**HOTĂRÂREA**

din 21 septembrie 2006

în Cauza Maszni împotriva României
(Cererea nr. 59.892/00)
Strasbourg

În Cauza Maszni împotriva României,
Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția întâi), statuând în cadrul unei camere formate din domnia C.L. Rozakis, președinte, L. Loucaides, doamna F. Tulkens, domnul C. Bîrsan, doamna N. Vajic, domnul A. Kovler, doamna E. Steiner, judecători, și domnul S. Nielsen, grefier de secție,
după ce a deliberat în camera de consiliu la data de 31 august 2006,
pronunță următoarea hotărâre, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 59.892/00) îndreptată împotriva României, prin care un cetățean al acestui stat, domnul Marcel Maszni (reclamantul), a sesizat Curtea la data de 14 octombrie 1999, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Convenția).
2. Reclamantul este reprezentat de domnul Dorin Andronic, avocat în Suceava. Guvernul român (Guvernul) a fost reprezentat prin agentul său, doamna R. Rizoiu, apoi de doamna B. Ramașcanu de la Ministerul Afacerilor Externe.
3. Reclamantul a pretins în special că procesul său în fața instanțelor militare nu a respectat cerințele art. 6 § 1 din Convenție pe motivul că acestea nu îndeplineau garanțiile de independență și imparțialitate. De asemenea, el a susținut că anularea permisului său de conducere de către poliție a reprezentat o a doua pedeapsă aplicată pentru fapte identice cu cele ce au condus la condamnarea sa penală de către instanțele militare pentru o infracțiune din Codul rutier.
4. Cererea a fost atribuită Secțiunii a doua a Curții (art. 52 § 1 din Regulament). În cadrul acesteia, camera însărcinată să analizeze cauza (art. 27 § 1 din Convenție) a fost constituită conform art. 26 § 1 din Regulament.
5. Prin Decizia din 28 septembrie 2004, camera a declarat cererea parțial admisibilă.
6. Atât reclamantul, cât și Guvernul au depus observații scrise pe fondul cauzei (art. 59 § 1 din Regulament).
7. La data de 1 noiembrie 2004, Curtea a modificat compunerea secțiilor sale (art. 25 § 1 din Regulament). Cererea de față a fost atribuită Secției întâi, astfel remaniată (art. 52 § 1).

ÎN FAPT**I. Circumstanțele cauzei**

8. Reclamantul s-a născut în anul 1969 și locuiește în Suceava.
  - A. Suspendarea permisului de conducere al reclamantului și procedura penală împotriva sa
9. La data de 29 mai 1997, poliția din Suceava a suspendat pentru două luni permisul de conducere al reclamantului, angajat la o societate comercială ca agent comercial, pe motivul că la data de 10 mai 1997, aflat la volanul autoturismului său, nu s-a oprit la o intersecție cu o cale ferată, săvârșind astfel o contravenție la Codul rutier.
10. La data de 9 iunie 1997, reclamantul, aflat la volanul autoturismului său, a fost oprit de agenții de poliție pentru un control al actelor. El le-a prezentat autorizația provizorie de circulație, eliberată la data de 6 iunie 1997 de poliția din Botoșani, care îi permitea să conducă până la data de 21 iunie 1997. Verificarea autorizației provizorii a arătat că acest document era un fals și că fusese confecționat de agentul de poliție B.D.
11. Printr-un rechizitoriu al Parchetului Militar, agentul de poliție a fost acuzat de falsificare de documente oficiale, iar reclamantul a fost inculpat pentru instigare la fals, uz de fals și conducere a unui autoturism în timpul perioadei de suspendare a permisului său, infracțiune pedepsită de art. 36 din Decretul nr. 328/1966.
12. Agentul de poliție a fost adus în fața Tribunalului Militar din Iași deoarece făcea parte din membrii forțelor armate. În ceea ce-l privește pe reclamant, competența acestui tribunal a fost extinsă în privința sa, în temeiul art. 35 din Codul de procedură penală, din cauza conexității infracțiunilor ce îi erau imputate cu cea reținută împotriva lui B.D.

13. Prin hotărârea din 31 august 1998, tribunalul militar a acceptat faptele așa cum au fost ele expuse de Parchetul Militar în rechizitoriul său și i-a condamnat pe reclamant la un an și 4 luni de închisoare cu suspendare pentru infracțiunea pedepsită de art. 36 din Decretul nr. 328/1966.

14. Reclamantul a formulat apel împotriva acestei hotărâri în fața Tribunalului Militar Teritorial din București și a solicitat achitarea sa. El a pretins că, neștiind că autorizația este un fals, el nu comisese o infracțiune prin faptul că a folosit-o. El a recunoscut că i-a cerut lui B.D. o astfel de autorizație, dar a subliniat că nu îl instigase să comită un fals.

15. Prin Hotărârea din 4 februarie 1999 instanța a respins apelul reclamantului, pe motiv că din totalitatea probelor depuse la dosar reieșea că reclamantul era cel care insistase pe lângă agentul de poliție B.D. pentru a-i confecționa documentul fals.

16. În urma recursului reclamantului, hotărârea tribunalului militar teritorial a fost confirmată printr-o hotărâre a Curții Militare de Apel din 15 aprilie 1999.

17. După expirarea termenului de două luni de suspendare a permisului de conducere, poliția i l-a restituit reclamantului.

B. Anularea permisului de conducere al reclamantului

18. Reclamantul și-a folosit permisul până la data de 7 septembrie 1999, dată la care, la propunerea șefului de poliție rutieră, comandatul de poliție județeană l-a anulat, în temeiul art. 42 alin. 2 din Decretul nr. 328/1966, pe motivul că fusese condamnat definitiv prin Hotărârea din 15 aprilie 1999 a Curții Militare de Apel pentru o infracțiune legată de circulația rutieră.

19. Reclamantul a contestat anularea permisului său printr-o acțiune în contencios administrativ. El a arătat că, în hotărârea sa, Curtea Militară de Apel nu pronunțase nicio pedeapsă complementară de anulare a permisului și că, prin urmare, anularea hotărâtă de poliție era ilegală și îi încălca dreptul la libertatea de circulație și dreptul său de a munci, având în vedere că locul său de muncă îi impunea frecvente deplasări cu autoturismul.

20. Prin Decizia din 31 mai 2000, Curtea de Apel Alba Iulia a apreciat că măsura era legală din moment ce, în temeiul art. 43 alin. 1 din Decretul nr. 328/1966, comandantului de poliție județeană îi era permis să anuleze permisul de conducere al persoanei condamnate pentru o infracțiune legată de circulația rutieră, caz prevăzut de art. 42 alin. 2 din decretul mai sus menționat.

21. Reclamantul a formulat recurs împotriva acestei decizii în fața Curții Supreme de Justiție și a ridicat excepția de neconstituționalitate a art. 42 alin. 2 din Decretul nr. 328/1966. Excepția a fost trimisă în fața Curții Constituționale. Reclamantul a arătat că art. 42 alin. 2 din Decretul nr. 328/1966 îi încălca în principal libertatea de circulație și permitea limitarea drepturilor și libertăților sale de către un organ administrativ. Prin decizia din 14 iunie 2001 Curtea Constituțională, confirmând constituționalitatea articolului în discuție, a respins excepția, apreciind că condițiile de exercitare a libertății de circulație erau prevăzute de lege și că aceasta dădea poliției posibilitatea să anuleze permisul. Curtea Constituțională a adăugat că libertatea de circulație nu implica faptul că anularea trebuia hotărâtă în mod necesar de către o instanță și că ea putea să țină și de competențele exclusive ale poliției.

22. Prin Decizia din 12 decembrie 2001 Curtea Supremă de Justiție a respins recursul reclamantului, apreciind că, în urma unei condamnări pentru o infracțiune legată de circulația rutieră, poliția era obligată să anuleze permisul persoanei în cauză. Curtea Supremă de Justiție a considerat că anularea permisului era automată și că, prin urmare, nu putea să fie controlată de instanțe.

23. La data de 30 aprilie 2002, reclamantul a promovat examenul pentru obținerea unui nou permis de conducere, ce i-a fost eliberat la data de 9 mai 2002.

II. Dreptul și practica interne și internaționale pertinente

A. Dreptul intern

24. Prevederile pertinente în vigoare la data respectivă sunt următoarele:

1. Constituție

ARTICOLUL 123

"Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii."

ARTICOLUL 124

"Judecătorii numiți de Președintele României sunt inamovibili, în condițiile legii. Propunerile de numire, precum și promovarea, transferarea și sancționarea judecătorilor sunt de competența Consiliului Suprem al Magistraturii, în condițiile legii sale organice".

2. Legea nr. 54 din 9 iulie 1993 pentru organizarea instanțelor și parchetelor militare

ARTICOLUL 23

"Judecătorii militari și procurorii militari au calitatea de magistrați și fac parte din corpul magistraților."

ARTICOLUL 24

"Poate fi numit magistrat militar persoana care, în afara condițiilor prevăzute de Legea nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească, are calitatea de ofițer activ."

ARTICOLUL 25

"Judecătorii și procurorii militari sunt numiți în funcție prin decret al Președintelui României, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii."

ARTICOLUL 27

"Judecătorii militari numiți în condițiile prezentei legi sunt inamovibili. Procurorii militari și judecătorii militari stagiați se bucură de stabilitate."

ARTICOLUL 28

"Dispozițiile din Legea nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească referitoare la drepturile și îndatoririle magistraților sunt aplicabile și magistraților militari."

ARTICOLUL 29

"La ședințele de judecată magistrații militari sunt obligați să poarte uniformă militară."

ARTICOLUL 30

"Magistrații militari sunt militari activi și au toate drepturile și obligațiile ce decurg din această calitate. Salarizarea și celelalte drepturi (...) se asigură de Ministerul Apărării Naționale în concordanță cu prevederile Legii salarizării organelor puterii judecătorești [nr. 50/1960] și cu reglementările referitoare la drepturile materiale și bănești specifice calității de militar activ și, respectiv, de salariat civil al acestui minister.

Acordarea gradelor militare și înaintarea în grad a magistraților militari se fac potrivit normelor aplicabile cadrelor permanente din Ministerul Apărării Naționale."

ARTICOLUL 31

"Încălcarea de către magistrații militari a normelor stabilite prin Regulamentul disciplinei militare atrage răspunderea lor în conformitate cu prevederile acestuia.

Comiterea de către magistrații militari a unor abateri disciplinare în legătură cu îndeplinirea atribuțiilor lor ca magistrați atrage răspunderea acestora în condițiile și după procedurile prevăzute în Legea pentru organizarea judecătorească [nr. 92/1992]."

3. Codul de procedură penală

ARTICOLUL 26

"Tribunalul militar judecă (...) infracțiunile comise de militari (...)."

25. Domeniul de aplicare al articolului mai sus menționat a fost restrâns odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 281/2003 privind statutul poliștilor, care prevede că aceștia sunt funcționari civili. Potrivit acestei legi, competența asupra infracțiunilor comise de poliști revine instanțelor civile.

ARTICOLUL 33

"Este conexitate:

a) când două sau mai multe infracțiuni sunt săvârșite prin acte diferite, de una sau de mai multe persoane împreună, în același timp și în același loc;

b) când două sau mai multe infracțiuni sunt săvârșite în timp ori în loc diferit, după o prealabilă înțelegere între infractori;"

ARTICOLUL 35

"În caz de indivizibilitate sau conexitate, dacă competența în raport cu diferiții făptuitori ori diferitele fapte aparține, potrivit legii, mai multor instanțe de grad egal, competența de a judeca toate faptele și pe toți făptuitorii revine instanței mai întâi sesizate, iar dacă competența după natura faptelor sau după calitatea persoanelor aparține unor instanțe de grad diferit, competența de a judeca toate cauzele reunite revine instanței superioare în grad.

Dacă dintre instanțe una este civilă, iar alta militară, competența revine instanței militare."

4. Decretul nr. 328/1966 privind circulația pe drumurile publice

ARTICOLUL 22 ALINEATUL 4

"Nu poate fi admisă la examenul pentru obținerea permisului de conducere persoana care a fost condamnată definitiv pentru o infracțiune la regimul circulației pe drumurile publice (...)."

ARTICOLUL 36

"Conducerea pe drumurile publice a unui autovehicul, fără permis de conducere sau cu permis necorespunzător categoriei din care face parte autovehiculul, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.

Cu aceeași pedeapsă se sancționează persoana care conduce pe drumurile publice un autovehicul după ce permisul de conducere i-a fost retras, anulat sau reținut în vederea anulării, ori ca urmare a suspendării exercitării dreptului de a conduce autovehiculele."

ARTICOLUL 42 ALINEATUL 2

"Permisul de conducere se poate anula și în cazul când titularul acestuia a fost condamnat printr-o hotărâre judecătorească definitivă pentru vreuna din infracțiunile prevăzute în art. 22 alin. 4."

ARTICOLUL 43

Anularea permisului de conducere, în cazurile prevăzute de prezentul decret, se hotărăște de șeful miliției județene sau al miliției municipiului București ori de locțiitorul acestuia, în raza căreia titularul permisului a săvârșit fapta.

26. Prevederile Decretului nr. 328/1966 au fost abrogate și înlocuite de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002. De la data intrării în vigoare a ordonanței poliția nu mai are dreptul să hotărască oportunitatea anulării permisului de conducere, această prerogativă ținând de aprecierea judecătorului penal.

B. Competența instanțelor militare pentru a judeca civili: situația în Europa și în alte instanțe internaționale

1. Situația în Europa

27. Chiar dacă există o anumită diversitate în legislațiile țărilor europene referitoare la competența instanțelor militare de a judeca civili, în marea majoritate a sistemelor juridice aceasta este inexistentă sau limitată, pe timp de pace, pe de o parte, la civilii încorporați în forțele armate prin contract sau printr-o altă legătură de subordonare și, pe de altă parte, la anumite situații foarte precise, cum ar fi, de exemplu, în caz de infracțiune sau complicitate la o infracțiune împotriva forțelor armate ori încălcarea proprietății armatei.

2. Sistemul Națiunilor Unite

28. În observațiile sale generale din 1984 referitoare la art. 14 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice¹), Comitetul Drepturilor Omului al Națiunilor Unite (Comitetul) a atras atenția statelor membre în termenii de mai jos:

"Comitetul observă existența, în numeroase țări, a unor instanțe militare sau de excepție care judecă civili, ceea ce riscă să ridice probleme serioase în ceea ce privește administrarea echitabilă, imparțială și independentă a justiției. În

unele cazuri, aceste tribunale sunt constituite pentru a permite aplicarea unor proceduri excepționale ce nu sunt conforme cu normele obișnuite ale justiției. Dacă este adevărat că Pactul nu interzice constituirea de instanțe de acest tip, condițiile pe care le enunță nu indică mai puțin evident că judecarea civililor de către aceste instanțe ar trebui să fie excepțională și să se desfășoare în condiții ce respectă în mod veritabil toate garanțiile stipulate la art. 14. Comitetul a observat o gravă lipsă de informații în această privință în rapoartele anumitor state membre ale căror instituții judiciare cuprind instanțe de acest tip pentru judecarea civililor. În anumite țări, aceste instanțe militare și de excepție nu oferă garanțiile stricte ale unei bune administrări a justiției în conformitate cu prevederile art. 14, care sunt indispensabile pentru protecția efectivă a drepturilor omului."

¹⁾ "Toți oamenii sunt egali în fața tribunalelor și curților de justiție. Orice persoană are dreptul ca litigiul în care se află să fie examinat în mod echitabil și public de către un tribunal competent, independent și imparțial, stabilit prin lege, care să decidă fie asupra temeiniciei oricărei învinuiri penale îndreptate împotriva ei, fie asupra contestațiilor privind drepturile și obligațiile sale cu caracter civil (...)."

29. Raporturile de țară ce au fost adoptate ulterior au permis Comitetului să-și clarifice poziția. Acesta nu mai ezită să critice statele a căror legislație mai permite încă instanțelor militare să judece civili. Comitetul invită aceste țări să își reformeze legislația în materie, felicitându-le pe acelea dintre ele care au demarat o astfel de reformă. În definitiv, Comitetul a apreciat că "instanțele militare nu trebuiau să fie abilitate să judece cauze ce nu se refereau la infracțiuni comise de membri ai forței armate în exercitarea funcțiilor lor". În raportul său din 1999 referitor la Polonia, Comitetul este și mai incisiv atunci când se arată "(...) preocupat de informațiile referitoare la extinderea competenței pe care o au instanțele militare pentru a judeca civili; în ciuda restricțiilor aduse recent acestei proceduri, Comitetul nu poate admite că această practică se justifică prin comoditatea ce există în judecarea de către instanța militară a oricărei persoane ce a participat într-o măsură oarecare la săvârșirea unei infracțiuni al cărei autor principal este un membru al forțelor armate". (Observații finale ale Comitetului Drepturilor Omului: Polonia, Doc. CCPR/C/79/Add.110, 29 iulie 1999, § 21).

30. Au fost adresate critici similare Federației Ruse și Slovaciei, pentru a nu cita decât statele membre ale Consiliului Europei, solicitând ca, în niciun caz, cadrele militare să nu judece civili (vezi, în special, Observații finale ale Comitetului Drepturilor Omului: Slovacia, Doc. CCPR/C/79/Add.79, 4 august 1997, § 20).

31. În fine, se poate cita raportul din 13 ianuarie 2006 al raportorului special al subcomisiei pentru promovarea și protecția drepturilor omului, asupra problemei administrării justiției de către instanțele militare.

Principiul nr. 1 din document prevede următoarele:

"Instanțele militare, dacă există, nu pot fi create decât prin constituție sau lege, cu respectarea principiului separării puterilor. Ele trebuie să facă parte integrantă din aparatul judiciar normal."

Raportorul precizează totuși că:

"(...) «constituționalizarea» instanțelor militare care există în mai multe țări nu trebuie să le situeze în afara dreptului comun, deasupra legii, ci, dimpotrivă, să le înscrie în principiile statului de drept, începând cu cel al separării puterilor și cel al ierarhiei normelor."

Principiul nr. 2 subliniază respectarea normelor dreptului internațional astfel:

"Instanțele militare trebuie să aplice normele și procedurile recunoscute pe plan internațional care garantează un proces echitabil, în orice circumstanțe, inclusiv regulile dreptului internațional umanitar."

Mai mult, principiul nr. 5 ce tratează competența funcțională a instanțelor militare enunță următoarele:

"Instanțele militare trebuie, din principiu, să fie necompetente să judece civili. În orice situații, statul are grijă ca civilii acuzați de o infracțiune penală, de orice natură ar fi ea, să fie judecați de instanțe civile."

3. Sistemul interamerican de protecție a drepturilor omului

32. Curtea Interamericană a Drepturilor Omului a adoptat o jurisprudență constantă excluzând civilii din competența instanțelor militare, în condițiile de mai jos (traducere):

"Într-un stat democratic, guvernat de supremația dreptului, competența instanțelor militare în materie penală ar trebui să fie de natură restrictivă și excepțională și să urmărească protecția unor interese juridice speciale, în raport cu funcțiile atribuite prin lege armatei. Prin urmare, civilii trebuie excluși din competența instanțelor militare, a căror competență ar trebui să se limiteze la cadrele militare ce au săvârșit infracțiuni sau delict de natură să creeze prejudicii intereselor de ordin militar protejate prin lege." (CIADH, Durand și Ugarte împotriva Peru, 16 august 2000, §117).

33. Această jurisprudență, întemeiată pe art. 8 din Convenția Americană a Drepturilor Omului, a fost reluată în alte cauze soluționate de Curte, iar Comisia Interamericană adoptase deja o astfel de abordare (a se vedea International Commission of Jurists, Military Jurisdiction and International Law, 2004, pp. 118 și urm.).

ÎN DREPT

I. Asupra pretensei încălcări a art. 6 § 1 din Convenție

34. Reclamantul pretinde că procesul său în fața Tribunalului Militar din Iași, a Tribunalului Militar Teritorial din București și a Curții Militare de Apel nu a respectat cerințele art. 6 § 1 din Convenție, care prevede astfel în partea sa pertinentă:

"Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil (...) a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî (...) asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa."

A. Argumentele părților

35. Pentru reclamant instanțele militare nu pot fi considerate "o instanță independentă și imparțială" în sensul art. 6 § 1

din Convenție, din moment ce judecătorii militari sunt subordonați Ministerului Apărării. El arată că, în temeiul art. 23, 29 și 30 din Legea nr. 54/1993, aceștia sunt ofițeri activi și salariați ai armatei și trebuie să se supună disciplinei militare.

36. Guvernul susține că judecătorii ce statuează în cadrul instanțelor militare respectă criteriile de independență și imparțialitate impuse de art. 6 § 1 din Convenție. El arată că modalitatea de numire a lor, inamovibilitatea și stabilitatea în funcție ce le sunt recunoscute, precum și drepturile și obligațiile lor sunt identice cu cele ale omologilor lor civili și oferă garanții suficiente de independență și imparțialitate.

37. În ceea ce privește competența instanțelor militare de a judeca civili, Guvernul subliniază că ea asigură o mai bună soluționare a cauzelor penale, deoarece ea face posibilă o analiză a tuturor elementelor infracțiunilor comise, evitând astfel soluțiile contradictorii.

38. Mai mult, Guvernul consideră că reclamantul nu poate pretinde o așa-zisă lipsă de independență și de imparțialitate a instanțelor militare din moment ce nu s-a plâns niciodată în fața acestor instanțe de eventuale vicii de procedură ce le-ar fi putut pune la îndoială independența și imparțialitatea.

B. Aprecierea Curții

1. Principii generale

39. Curtea reafirmă încă de la început că, pentru a stabili dacă o instanță poate fi considerată "independentă" în sensul art. 6 § 1, trebuie luată în calcul, în special, modalitatea de numire și durata mandatului membrilor săi, existența unei protecții împotriva presiunilor externe și capacitatea de a ști dacă există sau nu o apartenență de independență (vezi, printre multe altele, Hotărârea Zolatas împotriva Greciei, nr. 38.240/02, § 24, 2 iunie 2005).

40. Cât despre problema imparțialității unei instanțe, în contextul specific al prezentei cauze, ea trebuie apreciată în funcție de un demers obiectiv care să permită asigurarea că ea oferă garanții suficiente pentru a exclude orice îndoială legitimă în această privință (vezi, printre multe altele, hotărârile Bulut împotriva Austriei din 22 februarie 1996, Culegere 1996-II, p. 356, § 31, și Thomann împotriva Elveției din 10 iunie 1996, Culegere 1996-III, p. 815, § 30).

41. Curtea observă că trebuie făcută o distincție între procedurile civile și cele administrative, pe de o parte, și procedurile penale, pe de altă parte. Deoarece circumstanțele speței se referă la o procedură penală, Curtea își va limita analiza la acest domeniu precis.

42. Curtea reamintește că prin Convenție nu se interzice ca instanțele militare să statueze asupra acuzațiilor în materie penală împotriva membrilor personalului ce aparține armatei, cu condiția să fie respectate garanțiile de independență și imparțialitate prevăzute de art. 6 § 1 (Morris împotriva Regatului Unit, nr. 38.784/97, § 59, CEDO 2002-I, Cooper împotriva Regatului Unit [MC], nr. 48.843/99, § 106, CEDO 2003-XII, și Onen împotriva Turciei (dec.), nr. 32.860/96, 10 februarie 2004).

43. Cu toate acestea, avem de-a face cu o cu totul altă situație atunci când legislația națională abilitază acest tip de instanțe să judece civili în materie penală.

44. Curtea observă că nu se poate susține că Convenția exclude în mod absolut competența instanțelor militare în cauze ce implică civili. Totuși, existența unei astfel de competențe ar trebuie să facă obiectul unei analize mult mai riguroase.

45. De altfel, Curtea a acordat importanță în numeroase precedente circumstanței în care un civil trebuie să apară în fața unei instanțe compuse, chiar și parțial, din cadre militare (a se vedea, în ultimă instanță, Ergin împotriva Turciei (nr. 6), nr. 47533/99, § 43, 4 mai 2006; Ocalan împotriva Turciei [MC], nr. 46221/99, § 116, CEDO 2005-..., și Şahiner împotriva Turciei, nr. 29279/95, § 45, CEDO 2001-IX). Ea a considerat că o astfel de situație ridică în mod serios problema încrederii pe care instanțele trebuie s-o inspire într-o societate democratică (a se vedea, mutatis mutandis, Canevi și alții împotriva Turciei nr. 40395/98 § 33, 10 noiembrie 2004).

46. Această preocupare, care este cu atât mai importantă atunci când este vorba despre o instanță compusă exclusiv din magistrați militari, determină Curtea să afirme că faptul că astfel de instanțe hotărăsc asupra temeiniciei acuzațiilor în materie penală îndreptate împotriva unor civili nu poate fi considerat conform cu art. 6 decât în cazuri excepționale.

47. Curtea este susținută în abordarea sa de evoluția ce a marcat ultimul deceniu la nivel internațional (§ 27-33 de mai sus) și care confirmă existența unei tendințe nete de a exclude competența instanțelor militare din domeniul penal atunci când este vorba de judecarea civililor.

48. În această privință trebuie reamintit Raportul din 13 ianuarie 2006 privind problemele administrării justiției de către instanțele militare. Acest text enunță, la principiul nr. 5, că "instanțele militare trebuie, din principiu, să fie necompetente să judece civili. În orice caz, statul trebuie să aibă grijă ca civilii acuzați de o infracțiune penală, oricare ar fi natura ei, să fie judecați de instanțe civile" (vezi § 31 de mai sus).

49. O poziție similară fusese deja adoptată de Curtea Interamericană a Drepturilor Omului (a se vedea, de exemplu, Durand și Ugarte împotriva Peru, 16 august 2000, § 117, citată la § 32 de mai sus), care subliniască că instanța militară era înființată, prin diferite legi, în scopul de a menține ordinea și disciplina în cadrul forțelor armate. Competența sa trebuia rezervată așadar personalului militar ce a comis infracțiuni sau delictive în timp ce își exercita îndatoririle.

50. Curtea reamintește locul special pe care îl ocupă armata în organizarea constituțională a statelor democratice, ce trebuie limitat la domeniul securității naționale, puterea judiciară ținând în principiu, după părerea sa, de domeniul societății civile. De asemenea, ea ține cont de existența unor reguli speciale ce guvernează organizarea internă și structura ierarhică a forțelor armate.

51. Puterea justiției penale militare nu ar trebui să se extindă asupra civililor decât dacă există motive imperioase care să justifice o astfel de situație, aceasta sprijinindu-se pe o bază legală clară și previzibilă. Existența unor astfel de motive trebuie demonstrată pentru fiecare caz, în concreto. Atribuirea anumitor categorii de infracțiuni instanțelor militare, făcută în abstracto de legislația națională, nu este de ajuns.

52. Acceptarea unei astfel de atribuirii în abstracto i-ar putea pune pe civilii în cauză într-o poziție foarte diferită de cea a cetățenilor judecați de instanțe comune și ar putea cauza o problemă de inegalitate în fața justiției, care ar trebui evitată

pe cât posibil, în special în materie penală (a se vedea Ergin, citată mai sus).

2. Aplicarea acestor principii în speță

53. În speță, Curtea observă că, prin jocul prevederilor legale referitoare la competența instanțelor militare, reclamantul, care nu avea nicio legătură de loialitate sau de subordonare cu armata, a fost totuși adus în fața instanțelor militare pentru infracțiuni de drept comun.

54. Având în vedere că acest capăt de cerere al reclamantului se referă în mod esențial la pretinsa lipsă de independență a judecătorilor militari și că el avansează același argument, și anume apartenența judecătorilor militari la ierarhia armatei, pentru a contesta și imparțialitatea instanțelor militare, Curtea va analiza cele două probleme deodată (a se vedea, *mutatis mutandis*, Incal împotriva Turciei, Hotărârea din 9 iunie 1998, Culegere de hotărâri și decizii 1998-IV, p. 1.571, § 65, și Ciraklar împotriva Turciei, Hotărârea din 28 octombrie 1998, Culegere de hotărâri și decizii 1998-VII, p. 3.072, § 38).

55. În acest sens, Curtea observă că statutul judecătorilor militari asigură anumite garanții de independență și imparțialitate. Astfel, judecătorii militari urmează aceeași formare profesională ca și omologii lor civili și se bucură de garanții constituționale identice cu cele de care beneficiază judecătorii civili, în măsura în care sunt numiți de Președintele Republicii la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, sunt inamovibili și se bucură de stabilitate.

56. În schimb, alte caracteristici ale statutului judecătorilor militari pot aduce o umbră de îndoială asupra independenței și imparțialității lor. Art. 29 și 30 din Legea nr. 54/1993 prevăd că judecătorii militari sunt ofițeri de carieră, că sunt remunerați de către Ministerul Apărării, că se supun disciplinei militare și că promovarea lor este guvernată de reglementările interne ale armatei.

57. În ceea ce privește motivele invocate de Guvern pentru a justifica competența instanțelor militare în ceea ce-l privește pe reclamant, Curtea nu poate subscrie la argumentul conform căruia ea era necesară pentru a proceda la o analiză a ansamblului faptelor și a evita soluții contradictorii, din moment ce infracțiunile pentru care era acuzat reclamantul puteau fi disociate de cele puse pe seama agentului de poliție.

58. În ceea ce privește ultimul argument al Guvernului, care se aseamănă mai degrabă cu o excepție de neapuzare a căilor de recurs interne, Curtea apreciază că reclamantului nu i se poate reproșa faptul că nu a ridicat în fața instanțelor militare problema lipsei de independență și de imparțialitate a acestor instanțe. O eventuală plângere în acest sens nu ar fi schimbat cu nimic procedura, deoarece competența exclusivă a instanțelor militare pentru toate infracțiunile conexe comise de către un civil și de către un militar reiese direct din art. 35 din Codul de procedură penală.

59. Având în vedere cele de mai sus și în special situația la nivel internațional expusă mai sus (§ 27-33), Curtea apreciază că îndoielile nutrite de reclamant în ceea ce privește independența și imparțialitatea instanțelor militare pot fi considerate ca justificate obiectiv (*mutatis mutandis*, Incal, citată mai sus, p. 1.573, § 72 in fine.)

60. Prin urmare, a avut loc încălcarea art. 6 § 1 din Convenție.

II. Asupra pretensei încălcări a art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenție

61. Reclamantul pretinde că anularea permisului său de conducere de către poliție constituie o a doua pedeapsă aplicată pentru fapte identice cu cele ce au condus la condamnarea sa penală de către instanțele militare pentru o infracțiune din Codul rutier. El invocă art. 4 din Protocolul nr. 7, care prevede următoarele în partea sa pertinentă:

"Nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de către jurisdicțiile aceluiași stat pentru săvârșirea infracțiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii și procedurii penale ale acestui stat."

A. Argumentele părților

62. Reclamantul arată că instanțele militare l-au condamnat pentru că a condus un autoturism în perioada de suspendare a permisului său, însă ele nu au pronunțat nicio sancțiune referitoare la permis. Prin urmare, el apreciază că, anulându-i permisul, poliția i-a aplicat o a doua pedeapsă pentru aceleași fapte.

63. Guvernul susține că, în speță, nu a avut loc o repetare a urmăririi penale încheiate definitiv, deoarece anularea permisului nu era decât o consecință a condamnării pronunțate de instanțele militare. Prin urmare, el apreciază că aplicarea a două pedepse, chiar dacă de către două autorități diferite, nu reprezintă o încălcare a principiului *non bis in idem* (*mutatis mutandis*, R.T. împotriva Elveției (dec.), nr. 31.982/96, 30 mai 2000).

B. Aprecierea Curții

64. Curtea observă că, pentru că a condus autoturismul în perioada de suspendare a permisului său, reclamantul a fost mai întâi condamnat penal prin Decizia Curții Militare de Apel din 15 aprilie 1999 la o pedeapsă de un an și 4 luni de închisoare cu suspendare. Ulterior, ca urmare a acestei condamnări, permisul i-a fost anulat prin Decizia din 7 septembrie 1999 a comandantului Poliției Suceava.

65. Curtea observă că, înainte de toate, se pune problema aplicabilității art. 4 din Protocolul nr. 7.

66. În acest sens, Curtea observă că, deși dreptul intern califică anularea permisului de conducere drept o măsură administrativă, ea îmbracă, prin gradul său de gravitate, un caracter punitiv și descurajant și se aseamănă așadar cu o pedeapsă penală (a se vedea, *mutatis mutandis*, Malige împotriva Franței, nr. 27.812/95, p. 2.936, § 39, CEDO 1998-VII, și Nilsson împotriva Suediei (dec.), 73.661/01, 13 decembrie 2005).

67. Curtea reamintește apoi că art. 4 din Protocolul nr. 7 are ca scop să interzică repetarea urmăririi penale definitiv încheiate, evitând astfel ca o persoană să fie urmărită sau pedepsită penal de două ori pentru același comportament de către instanțele aceluiași stat. Această prevedere nu își găsește așadar aplicabilitate înainte de deschiderea unei noi proceduri (Gradinger împotriva Austriei, Hotărârea din 23 octombrie 1995, seria A nr. 328-C, p. 65, §§ 53, 55).

68. Or, în speță, trebuie constatat că anularea permisului a fost consecința directă și previzibilă a condamnării penale a reclamantului. Într-adevăr, Curtea constată că, deși anularea litigioasă a fost hotărâtă de o autoritate administrativă, ea nu a intervenit decât ca urmare a condamnării definitive pronunțate de judecătorul penal și fără deschiderea unei noi proceduri.

69. Desigur, Curtea observă că Hotărârea din 12 decembrie 2001 a Curții Supreme de Justiție pare să contrazică

prevederile art. 42 § 2 din Decretul nr. 328/1966 referitoare la determinarea dacă condamnarea penală atrăgea sau nu anularea automată a permisului, însă, în orice caz, strânsa legătură dintre cele două sancțiuni determină Curtea să concluzioneze că anularea în discuție se aseamănă cu o pedeapsă complementară condamnării penale, din care face parte integrantă (a se vedea, mutatis mutandis, R.T., citată mai sus, și Nilsson, citată mai sus). Dorința legiuitorului de a disocia anularea permisului de pedeapsa principală pronunțată de judecătorul penal, încredințând-o poliției locale, nu îi poate schimba natura (a se vedea, mutatis mutandis, Malige, citată mai sus, p. 2.936, § 39).

70. Prin urmare, nu a avut loc încălcarea art. 4 din Protocolul nr. 7.

III. Asupra aplicabilității art. 41 din Convenție

71. Conform art. 41 din Convenție:

"Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă."

A. Prejudiciu

72. Reclamantul solicită acordarea sumei de 120.000 florini (NLG), echivalentul a 54.453 euro (EUR), cu titlu de pierderi salariale. El arată că o societate comercială olandeză îi propusese un post de director căruia nu i-a putut da curs pentru că Ambasada Olandei din România i-a refuzat viza de ședere din cauza condamnării sale penale.

73. Reclamantul mai susține că a suportat un prejudiciu moral din cauza condamnării sale, ce i-a provocat o gravă depresie. El evaluează acest prejudiciu la 50.000 EUR.

74. Guvernul contestă aceste pretenții, pe care le consideră excesive și fără legătură de cauzalitate cu pretensele încălcări ale art. 6 § 1 și 4 din Protocolul nr. 7 la Convenție.

75. Curtea observă că baza pentru a reține acordarea unei satisfacții echitabile constă, în speță, în faptul că reclamantul nu s-a putut bucura de dreptul de a fi judecat de o instanță independentă și imparțială în sensul art. 6 § 1 din Convenție.

76. În ceea ce privește sumele solicitate cu titlu de pierderi salariale, Curtea nu poate constata nicio legătură de cauzalitate între încălcarea art. 6 § 1 din Convenție și aceste pierderi. Într-adevăr, ea nu poate specula asupra modului în care ar fi evoluat viața profesională a reclamantului dacă ar fi obținut o viză de ședere în Olanda.

77. În ceea ce privește prejudiciul moral, Curtea consideră că reclamantul a fost supus unei anumite suferințe din cauza faptelor cauzei. Statuând în echitate, conform art. 41, Curtea îi acordă cu acest titlu o despăgubire de 1.000 EUR.

B. Cheltuieli de judecată

78. Reclamantul solicită rambursarea unei sume de 1.000 EUR pentru cheltuielile sale de judecată suportate în fața instanțelor interne și 5.000 EUR cu titlu de onorarii pentru avocatul său, inclusiv pentru procedura în fața Curții. El furnizează documente justificative pentru 1.800.000 lei românești (ROL), cu titlu de cheltuieli legate de procedura internă, și pentru 370.000 ROL, reprezentând cheltuieli de traducere.

79. Guvernul consideră că aceste sume sunt excesive și apreciază că, în lipsa unor documente justificative, aceste pretenții trebuie înlăturate.

80. Curtea reamintește că, în ceea ce privește art. 41 din Convenție, nu pot fi rambursate decât cheltuielile despre care s-a stabilit că au fost într-adevăr efectuate, că au fost necesare și că valoarea lor este rezonabilă (vezi, printre altele, Nikolova împotriva Bulgariei [GC], nr. 31.195/96, § 79, CEDO 1999-II).

81. În speță, Curtea constată că cheltuielile suportate în procedura internă, și anume 1.800.000 ROL pentru care au fost depuse documente justificative, au fost într-adevăr efectuate.

82. În schimb, Curtea observă că documentul justificativ depus pentru cheltuieli de traducere nu menționează obiectul acestor traduceri. Reclamantul nu a adus documente justificative sau note nici în ceea ce privește pretențiile sale pentru onorariile de avocat. Totuși, Curtea apreciază că a avut în mod necesar cheltuieli legate de munca avocatului său în procedurile interne, precum și pentru prezentarea cererii în fața Curții.

83. Ținând seama de aceste elemente aflate în posesia sa și de criteriile menționate mai sus, Curtea consideră rezonabil să îi acorde reclamantului suma de 1.000 EUR cu toate cheltuielile incluse.

C. Dobânzi moratorii

84. Curtea consideră potrivit ca rata dobânzii moratorii să se bazeze pe rata dobânzii facilității de preț marginal a Băncii Centrale Europene, majorată cu 3 puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

ÎN UNANIMITATE,

CURTEA

1. hotărăște că a avut loc încălcarea art. 6 § 1 din Convenție;
2. hotărăște că nu a avut loc încălcarea art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenție;
3. hotărăște:
  - a) ca statul pârât să îi plătească reclamantului, în cel mult 3 luni de la data la care hotărârea va rămâne definitivă conform art. 44 § 2 din Convenție, 1.000 EUR (una mie euro) cu titlu de daune morale și 1.000 EUR (una mie euro) cu titlu de cheltuieli de judecată plus orice sumă ce ar putea fi datorată cu titlu de impozit;
  - b) ca aceste sume să fie convertite în lei noi românești la cursul de schimb valabil la data plății;
  - c) ca, începând de la expirarea termenului menționat mai sus și până la efectuarea plății, aceste sume să se majoreze cu o dobândă simplă având o rată egală cu cea a facilității de preț marginal a Băncii Centrale Europene valabilă în

această perioadă, majorată cu 3 puncte procentuale;

4. respinge cererea de satisfacție echitabilă pentru rest.

Întocmită în limba franceză, apoi comunicată în scris la data de 21 septembrie 2006, în conformitate cu art. 77 §§ 2 și 3 din Regulament.

Christos Rozakis,
președinte

Soren Nielsen,
grefier